

พฤติกรรมและการรับรู้เกี่ยวกับเขตปลอดบุหรี่ในสถานีสั่งและสวนสาธารณะของประชาชน ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

(People's smoking behaviors and perceptions toward the non-smoking areas in bus stations and public parks, in Chiang Mai municipality)

สุนตรา นิมานันท์ ศศ.ม(ส่งเสริมสุขภาพ)

Sunetra Nimanan M.Ed(Health Promotion)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

Chiang Mai Provincial Public Health Office

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้เกี่ยวกับเขตปลอดบุหรี่ของประชาชนผู้ใช้บริการสถานีสั่งและสวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยวิเคราะห์ถึงระดับประสิทธิผลของการดำเนินการเขตปลอดบุหรี่ และศึกษาปัญหาของการดำเนินการเขตปลอดบุหรี่ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 18 พ.ศ.2550 รูปแบบการศึกษาเชิงพรรณนา วิธีการศึกษาโดยการสำรวจ ด้วยแบบสอบถาม ตัวอย่างเลือกโดยวิธีแบบเจาะจง จำนวน 400 ราย แยกเป็น ประชาชน ผู้ใช้บริการในสถานีสั่ง จำนวน 200 ราย และ ผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ จำนวน 200 ราย วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติ ค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า 1)พฤติกรรมของประชาชนผู้ใช้บริการในสถานีสั่ง สวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ส่วนใหญ่ไม่เคยสูบบุหรี่ และรับรู้ว่าสวนสาธารณะและสถานีสั่งเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมาย ร้อยละ 69.5 และ 51.0 ตามลำดับ โดยได้รับความรู้เกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ เอกสารต่าง ๆ อินเทอร์เน็ตคิดเป็นร้อยละ 48.2 และ 46.6 ตามลำดับ และเห็นว่ากำหนดให้สวนสาธารณะและสถานีสั่ง เป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมาย มีประโยชน์เพราะส่วนใหญ่จะคำนึงถึงสุขภาพของตนเองและคนรอบข้าง 2)ประชาชนผู้ใช้บริการในสถานีสั่งและสวนสาธารณะเคยพบเห็นป้ายหรือสัญลักษณ์ “เขตปลอดบุหรี่” หรือ “ห้ามสูบบุหรี่” บริเวณด้านหน้าอย่างชัดเจน ร้อยละ 80 และ 76.5 ตามลำดับ 3)การดำเนินการตาม พ.ร.บ. ส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการแนะนำให้ทราบข้อกำหนดมากกว่าการตรวจบังคับใช้กฎหมาย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดเขตปลอดบุหรี่ ควรประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมาย ผู้ดำเนินการในสถานีสื่อสารและปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการบริโภคยาสูบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสื่อมวลชน วิทยุ และโทรทัศน์ และควรมีกฎหมายให้ผู้ดำเนินการในสถานที่สาธารณะมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังไม่ให้มีการฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในสถานที่ที่กำหนดเป็นเขตปลอดบุหรี่ มิให้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในบริเวณที่กำหนดเป็นเขตปลอดบุหรี่

คำสำคัญ: เขตปลอดบุหรี่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ การรับรู้

Abstract

The study aims to examine the smoking behavior among the people at bus stations and parks, in Chiang Mai municipality. The study can assess the effectiveness of the activities that promote non-smoking area and also explore the difficulties of the program which complies with the Announcement No.18 B.E. 2550 (AD 2007) of the Ministry of Health. The study is a descriptive study and uses the questionnaires for obtaining the information. The 400 subjects were enrolled via the purposive sampling; 200 cases were selected at the bus stations and 200 cases were selected at the parks. The figure was presented as percentage.

The result shows: (1) the majority of the people have not smoked (69.5%) and also noticed that public parks and bus stations are legally non-smoking areas (51%). The people obtained the information related to public non-smoking areas from a number of medium such as radio, television, newspaper, and internet (48.2%). Around forty six percent (46.6%) agreed that bus stations and public parks must be legally non-smoking areas. (2) The people have obviously seen the sign 'non-smoking area' (80%) and 'smoking is prohibited' (76.5%) in front of the areas. (3) According to the following of the ACT, the government mainly aims to make the people understand the law rather than enforcement of the law.

The government or the relevant organizations should inform target groups and the people who responsible for administrating public areas about the information of the law and the enforcement of the law, especially via a varieties of medium. Moreover, the government should intensively enforce the law.

Keywords: Non-smoking Area, Smoking behavior, Perception

บทนำ

บุหรี่เป็นสาเหตุของการตายประมาณ 3.5 ล้านราย หรือ 1 รายในทุก 9 วินาที จำนวนคนตายด้วยบุหรี่เพิ่มขึ้นทุกปี และมีการคาดการณ์ ในปี พ.ศ. 2563 – 2573 จะมีคนตายจากบุหรี่ประมาณ 10 ล้านรายต่อปี ในจำนวนนี้ร้อยละ 70 อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา หลักฐานทางวิทยาศาสตร์พบว่าบุหรี่เกี่ยวข้องและเป็นสาเหตุสำคัญของโรคมากกว่า 25 โรค โดยส่งผลต่อการสูญเสียชีวิตและสุขภาพ เช่นอาจทำให้เกิดโรคมะเร็งในปอดและอวัยวะอื่น โรคถุงลมโป่งพอง โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหอบหืด เป็นต้น¹

มาตรการควบคุมการบริโภคยาสูบมาตรฐานที่ใช้กันทั่วไป เช่น การรณรงค์ผ่านสื่อมวลชนให้ทราบถึงพิษภัยของการสูบบุหรี่และประโยชน์ของการเลิกสูบ การมีกฎหมายห้ามโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบ การห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ การพิมพ์คำเตือนบนซองบุหรี่ การขึ้นภาษีผลิตภัณฑ์ยาสูบ มาตรการเหล่านี้จะส่งผลในการป้องกันเยาวชนรุ่นใหม่ไม่ให้เสพติดบุหรี่มากกว่าที่จะมีผลให้ผู้ที่เสพติดอยู่แล้วเลิกสูบ ปี พ.ศ. 2535 การบังคับใช้กฎหมายตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 18 พ.ศ. 2550 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เรื่องกำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการ

คุ่มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และกำหนดส่วนหนึ่ง ส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขต สูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ รวมทั้งกำหนด สภาพลักษณะ และมาตรฐานของเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ จาก ประการฉบับนี้ส่งผลให้มีสถานที่สาธารณะที่ต้องมีการ คุ่มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่เพิ่มจำนวนมากขึ้นซึ่งผู้ที่ ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามประกาศฉบับนี้จะมีโทษปรับตาม กฎหมาย² นอกจากการบังคับใช้กฎหมายแล้วสิ่งที่ควร ตระหนักและให้ความสำคัญนั้นก็คือ การปฏิบัติตาม กฎหมายของประชาชน แต่จากสถานการณ์ที่ผ่านมาจะ เห็นว่าการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.คุ่มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบ บุหรี่ พ.ศ. 2535 ของประชาชนทั่วไปและผู้ดำเนินการใน สถานสาธารณะยังถือว่าไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึง เป็นที่มาการศึกษาเพื่อสำรวจพฤติกรรมและการรับรู้ เกี่ยวกับเขตปลอดบุหรี่ของประชาชนที่ไปใช้บริการสถาน ีขนส่ง และสวนสาธารณะในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำ ผลการวิจัยมาวางแผนงานด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสูบบุหรี่และการรับรู้ของประชาชน และนำมาเป็น แนวทางในการกำหนดคควิธี การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การรับรู้ ของประชาชน และเป็นแนวทางในการรณรงค์ ป้องกัน ไข้การสูบบุหรี่ต่อไป

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนผู้ใช้บริการสถานีขนส่ง จำนวน 200 คนและ ประชาชนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 200 คน รวม จำนวน ทั้งสิ้น 400 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบบสอบถามที่ผ่าน การตรวจสอบตามการหาค่าความตรง(Validity) โดย วิเคราะห์ความสอดคล้อง(IOC) มีค่าเท่ากับ 0.79 แบบสอบถาม ชุดนี้มีความเชื่อมั่น(Reliability) นำไปทดลองใช้(Try out)

กับประชาชนทั่วไปที่ไปใช้บริการในสถานีขนส่ง และ สวนสาธารณะ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่นโดย วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา coefficient ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า $\alpha = 0.98$ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดย ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังประชาชนผู้ใช้บริการ ในสถานีขนส่ง และสวนสาธารณะในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่ จำนวน 400 ฉบับ ใช้ระยะเวลาดำเนินการ ปี พ.ศ.2552 ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ ใช้สถิติในการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างใช้การหาค่าความถี่(Frequency) และการหาค่าร้อยละ(Percentage) การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ใช้การหา ค่าความถี่(Frequency) และการหาค่าร้อยละ(Percentage) และการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพฤติกรรมและการ รับรู้ว่าสถานีขนส่ง และสวนสาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ ใช้ การหาค่าเฉลี่ย(Arithmetic Mean) และการหาค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(Standard Deviation)

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะเป็นเขตปลอด บุหรี่ตามกฎหมาย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 200 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 118 คน (59.0%) อายุส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 107 คน(53.5%) รองลงมาอายุต่ำกว่า 20 ปีจำนวน 47 คน (23.5%)ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ปริญญาตรีจำนวน 125 คน(62.5%)รองลงมามีมัธยมศึกษา/ปวช.หรือต่ำกว่าจำนวน 34 คน

(17.0%) อาชีพ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษาจำนวน 92 คน (46.0%) รองลงมาพนักงานบริษัทจำนวน 45 คน(22.5 %)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรสูบบุหรี่

พฤติกรรมกรสูบบุหรี่ในปัจจุบันจำนวน 200 คน พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยสูบบุหรี่จำนวน 163 คน (81.5%)รองลงมาเคยสูบ แต่ปัจจุบันเลิกสูบแล้วจำนวน 15 คน(7.5%) สูบมาแล้วมากกว่า 3 ปีขึ้นไปจำนวน 13 คน (6.5%) และสูบมาแล้ว 1-3 ปีจำนวน 9 คน(4.5%) ความถี่ ในการสูบบุหรี่จำนวน 22 คน พบว่าส่วนใหญ่สูบเป็นประจำทุกวันวันละ 1-20 ม้วนจำนวน 12 คน(54.5%) รองลงมาสูบเป็นประจำทุกวันมากกว่า 20 ม้วนจำนวน 7 คน(31.8%) และสูบเป็นครั้งคราวจำนวน 3 คน(13.6%)

ตอนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมและการรับรู้ สวนสาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่

การรับรู้ว่าสวนสาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ ตามกฎหมายจำนวน 200 คน พบว่าส่วนใหญ่รับทราบว่าเป็นสวนสาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายจำนวน 139 คน(69.5%) และไม่รับทราบว่าเป็นสวนสาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายจำนวน 61 คน(30.5%)

การรับรู้เกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่ในสวนสาธารณะ จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ เอกสารต่างๆ อินเทอร์เน็ต ช่วง 4 เดือนที่ผ่านมาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 135 คน(48.2%) รองลงมาจากการจัดกิจกรรมรณรงค์จำนวน 51 คน(18.2%) จากบุคคลใกล้ชิด เพื่อน แฟน ครอบครัว จำนวน 36 คน(12.8%) จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จำนวน 31 คน(11.0%) จากอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่/ชุมชน จำนวน 16 คน(5.7%) และไม่ได้รับความรู้ จำนวน 11 คน(3.9%) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่ในสวนสาธารณะ จังหวัดเชียงใหม่

ความรู้เกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่	จำนวน(คน)	ร้อยละ(%)
-สื่อวิทยุ โทรทัศน์ เอกสารต่างๆ อินเทอร์เน็ต	135	48.2
-การจัดกิจกรรมรณรงค์	51	18.2
-บุคคลใกล้ชิด เพื่อน แฟน ครอบครัว	36	12.8
-สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	31	11.0
-อาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่/ชุมชน	16	5.7
-ไม่ได้รับความรู้	11	3.9

การรับรู้การกำหนดให้สวนสาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ ตามกฎหมายของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 200 คน พบว่าส่วนใหญ่สังเกตเห็นว่าการกำหนดให้สวนสาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายมีประโยชน์จำนวน 196 คน(98.0%)และสังเกตเห็นว่าการกำหนดให้สวนสาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายไม่มีประโยชน์จำนวน 4 คน(2.0%)

เหตุผลสำคัญที่สุดที่ไม่ควรสูบบุหรี่ในสวนสาธารณะ ส่วนใหญ่ เป็นห่วงสุขภาพของตนเองและบุคคลรอบข้าง จำนวน 126 คน(39.7%) รองลงมามีจิตสำนึกที่ดีต่อการรักษาสิทธิของผู้ไม่สูบบุหรี่จำนวน 84 คน(26.5%) มีการติดป้ายห้ามสูบบุหรี่บริเวณโดยรอบจำนวน 55 คน(17.3%) ละอายต่อสายตาจากบุคคลรอบข้างจำนวน 27 คน(8.5%) เกรงกลัวต่อกฎหมายและโทษปรับจำนวน 20 คน(6.3%) และหาซื้อบุหรี่ภายในสวนสาธารณะได้ยากจำนวน 5 คน(1.5%)

การพบเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสวนสาธารณะ ผู้ตอบแบบสอบถามเคยพบเห็นป้ายหรือสัญลักษณ์ “เขตปลอดบุหรี่” หรือ “ห้ามสูบบุหรี่”

บริเวณด้านหน้าอย่างชัดเจน จำนวน 160 คน(80%) เคยพบเห็น/ได้ยิน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เช่นประกาศเสียงตามสายจำนวน 87 คน(43.5%) เคยพบผู้สูบบุหรี่ภายในสวนสาธารณะจำนวน 134 คน(67.0%) เคยพบเห็นการดักเตือนผู้สูบบุหรี่ของเจ้าหน้าที่จำนวน 16 คน(8.0%)เคยพบเห็นการขายบุหรี่จำนวน 47 คน(23.5) เคยพบเห็นการขายบุหรี่ให้แก่เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีจำนวน 93 คน(46.5%) ดังตารางที่ 2

การพบเห็นเกี่ยวกับการสูบบุหรี่	เคย	ไม่เคย
-ป้ายหรือสัญลักษณ์ “เขตปลอดคนบุหรี่” หรือ “ห้ามสูบบุหรี่” บริเวณด้านหน้าอย่างชัดเจน	160(80%)	40(20%)
-พบเห็น/ได้ยิน การประชาสัมพันธ์ เช่น ประกาศเสียงตามสาย	87(43.5%)	113(56.5%)
-พบผู้สูบบุหรี่ภายในสวนสาธารณะ	134(67.0%)	66(33.0%)
-พบเห็นการดักเตือนผู้สูบบุหรี่ของเจ้าหน้าที่	16(8.0%)	184(92.0%)
-พบเห็นการขายบุหรี่	47(23.5%)	153(76.5%)
-พบเห็นการขายบุหรี่ให้แก่เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี	93(46.5%)	107(53.5%)

การดำเนินการเมื่อพบเห็นผู้สูบบุหรี่ภายในสวนสาธารณะส่วนใหญ่จะเดินเลี่ยงหรือไม่ไปอยู่ในสถานที่ที่มีผู้สูบบุหรี่อยู่จำนวน 151 คน(60.8%) รองลงมาเรื่อยๆ ไม่ดำเนินการใดๆ จำนวน 60 คน(24.1%) ขอร้องให้ผู้สูบบุหรี่ที่ใกล้ๆ หยุดสูบบุหรี่จำนวน 16 คน(6.4%) ดักเตือนผู้ที่สูบบุหรี่ในสถานที่ห้ามสูบจำนวน 11 คน(4.4%) และแจ้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนจำนวน 10 คน(4.0%)

ความร่วมมือในการไม่สูบบุหรี่ในสวนสาธารณะ (สำหรับผู้ที่สูบบุหรี่) ส่วนใหญ่พบว่ายินดีที่จะให้ความร่วมมือจำนวน 17 คน(77.3%) และไม่ยินดีที่จะให้ความร่วมมือจำนวน 5 คน(22.7%)

ความคิดเห็นในการสูบบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมมีความคิดเห็นในการกำหนดให้สวนสาธารณะเป็นเขตปลอดคนบุหรี่อยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย = 4.04) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ากำหนดให้สวนสาธารณะเป็นเขตปลอดคนบุหรี่อยู่ในระดับมากที่สุด(ค่าเฉลี่ย = 4.77) รองลงมาการปรับและจับผู้สูบบุหรี่ภายในสวนสาธารณะ(ค่าเฉลี่ย = 4.41) การประชาสัมพันธ์มีผลทำให้ประชาชนว่าสวนสาธารณะเป็นเขตปลอดคนบุหรี่(ค่าเฉลี่ย = 4.40) อยู่ในระดับมาก ส่วนความรู้/ความเข้าใจเรื่องเขตปลอดคนบุหรี่โดยมีการปรับ 2,000 บาทแก่ผู้ฝ่าฝืน(ค่าเฉลี่ย = 3.49) และความรู้ในเรื่องการจัดสถานที่สาธารณะเป็นเขตปลอดคนบุหรี่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. (ค่าเฉลี่ย = 3.13) อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นในการสูบบุหรี่ของประชาชนที่ใช้สวนสาธารณะ จังหวัดเชียงใหม่

ข้อคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	
		มาตรฐาน	ระดับ
-การกำหนดให้สวนสาธารณะเป็นเขตปลอดคนบุหรี่	4.77	0.54	มากที่สุด
-การปรับและจับผู้สูบบุหรี่ภายในสวนสาธารณะ	4.41	0.85	มาก
-การประชาสัมพันธ์มีผลทำให้ประชาชนว่าสวนสาธารณะเป็นเขตปลอดคนบุหรี่	4.40	0.83	มาก
-ความรู้/ความเข้าใจเรื่องเขตปลอดคนบุหรี่ โดยมีการปรับ 2,000 บาท	3.49	0.95	ปานกลาง

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นในการสูบบุหรี่ของประชาชนที่ใช้สวนสาธารณะ จังหวัดเชียงใหม่ (ต่อ)

ข้อคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
-ความรู้ในเรื่องการจัดสถานที่สาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535	3.13	1.08	ปานกลาง
โดยภาพรวม	4.04	0.55	มาก

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สถานี่ชนสงเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมาย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 200 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 110 คน(55.0%) อายุส่วนใหญ่ระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 109 คน(54.5%) รองลงมาอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 43 คน(21.5%)

ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรีจำนวน 116 คน(58.0%) รองลงมามัธยมศึกษา/ปวช.หรือต่ำกว่าจำนวน 36 คน(18.0%) ปวส.หรืออนุปริญญาจำนวน 35 คน(17.5%) และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 13 คน(6.5%)อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษาจำนวน 75 คน(37.0%) รองลงมาพนักงานบริษัทจำนวน 50 คน(24.5%) อาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการจำนวน 41 คน(20.0%) อาชีพข้าราชการจำนวน 27 คน(13.0%) และเป็นแม่บ้านจำนวน 7 คน(3.5%)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

พฤติกรรมการสูบบุหรี่ในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 200 คน พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยสูบบุหรี่จำนวน 147 คน(73.5%) รองลงมาเคยสูบ แต่ปัจจุบันเลิกสูบแล้วจำนวน 16 คน(8.0%) สูบมาแล้วมากกว่า 3 ปีขึ้นไปจำนวน 24 คน(12.0%) และสูบมาแล้ว 1-3 ปีจำนวน 13 คน(6.5%)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่ในสถานี่ชนสง จังหวัดเชียงใหม่

ความรู้เกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
-สื่อวิทยุ โทรทัศน์ เอกสารต่างๆ อินเทอร์เน็ต	120	46.6
-การจัดกิจกรรมรณรงค์	42	16.3

ความถี่ในการสูบบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 37 คน พบว่าส่วนใหญ่สูบเป็นประจำทุกวันมากกว่า 20 ม้วนจำนวน 19 คน(51.3%) รองลงมาสูบเป็นประจำทุกวันวันละ 1-20 ม้วนจำนวน 10 คน(27.0%) และสูบเป็นครั้งคราวจำนวน 8 คน(2.1%)

ตอนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมและการรับทราบ สถานี่ชนสงเป็นเขตปลอดบุหรี่

การรับรู้ว่สถานี่ชนสงเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมาย จำนวน 200 คน พบว่าส่วนใหญ่รับทราบว่าสถานี่ชนสงเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายจำนวน 102 คน(51.0%) และไม่รับทราบว่าสถานี่ชนสงเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายจำนวน 98 คน(49.0%)

การได้รับความรู้เกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่ช่วง 4 เดือนที่ผ่านมาในสถานี่ชนสงส่วนใหญ่รับจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ เอกสารต่างๆ อินเทอร์เน็ตจำนวน 120 คน(46.6%) รองลงมาจากการจัดกิจกรรมรณรงค์จำนวน 42 คน(16.3%) บุคคลใกล้ชิด เพื่อน แฟน ครอบครัวจำนวน 39 คน(15.1%) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจำนวน 22 คน(8.5%) จากอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่/ชุมชนจำนวน 15 คน(5.8%) และไม่ได้มีความรู้จำนวน 19 คน(7.9%) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่ในสถานีนขนส่ง จังหวัดเชียงใหม่(ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
-บุคคลใกล้ชิด เพื่อน แฟน ครอบครัว	39	15.1
-สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	22	8.5
-อาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่/ชุมชน	15	5.8
-ไม่ได้รับความรู้	19	7.9

ประโยชน์จากการกำหนดให้สถานีนขนส่งเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมาย จำนวน 200 คน พบว่าส่วนใหญ่เล็งเห็นว่า การกำหนดให้สถานีนขนส่งเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายมีประโยชน์จำนวน 198 คน(99.0%) และเล็งเห็นว่า การกำหนดให้สถานีนขนส่งเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายไม่มีประโยชน์จำนวน 2 คน(1.0%)

เหตุผลสำคัญที่สุดที่ไม่ควรสูบบุหรี่ในสถานีนขนส่ง พบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีจิตสำนึกที่ดีต่อการรักษาสิทธิของผู้ไม่สูบบุหรี่จำนวน 103 คน (31.6%) รองลงมา มี การคิดป้ายห้ามสูบบุหรี่บริเวณโดยรอบจำนวน 62 คน(19.0%) ละอายต่อสายตาจากบุคคลรอบข้างจำนวน 57 คน(17.5%) เป็นห่วงสุขภาพของตนเองและบุคคลรอบข้างจำนวน 49 คน(15.0%) เกรงกลัวต่อ

กฎหมายและโทษปรับจำนวน 47 คน(14.4%) และหาซื้อบุหรี่ภายในสถานีนขนส่งได้ยากจำนวน 7 คน(2.1%)

การพบเห็นเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานีนขนส่ง ผู้ตอบแบบสอบถามเคยพบเห็นป้ายหรือสัญลักษณ์ “เขตปลอดบุหรี่” หรือ “ห้ามสูบบุหรี่” บริเวณด้านหน้าอย่างชัดเจนจำนวน 153 คน(76.5%) เคยพบเห็น/ได้ยิน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เช่น ประกาศเสียงตามสายจำนวน 57 คน(28.5%) เคยพบผู้สูบบุหรี่ภายในสถานีนขนส่งจำนวน 168 คน(84.0%) เคยพบเห็นการดักเตือนผู้สูบบุหรี่ของเจ้าหน้าที่จำนวน 16 คน(8.0%) เคยพบเห็นการขายบุหรี่จำนวน 115 คน(57.5%) เคยพบเห็นการขายบุหรี่ให้แก่เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีจำนวน 65 คน (32.5%) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละการพบเห็นเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานีนขนส่ง จังหวัดเชียงใหม่

การพบเห็นเกี่ยวกับการสูบบุหรี่	เคย	ไม่เคย
-ป้ายหรือสัญลักษณ์ “เขตปลอดบุหรี่” หรือ “ห้ามสูบบุหรี่” บริเวณด้านหน้าอย่างชัดเจน	153(76.5%)	47(23.5%)
-พบเห็น/ได้ยิน การประชาสัมพันธ์เช่น ประกาศเสียงตามสาย	57(28.5%)	143(71.5%)
-พบผู้สูบบุหรี่ภายในสถานีนขนส่ง	168(84.0%)	32(16.0%)
-พบเห็นการดักเตือนผู้สูบบุหรี่ของเจ้าหน้าที่	16(8.0%)	184(92.0%)
-พบเห็นการขายบุหรี่	115(57.5%)	85(42.5%)
-พบเห็นการขายบุหรี่ให้แก่เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี	65(32.5%)	135(67.5%)

การดำเนินการเมื่อพบเห็นผู้สูบบุหรี่ภายในสถานีนขนส่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเดินเลี้ยวหรือไม่ไปอยู่ในสถานที่ที่มีผู้สูบบุหรี่อยู่จำนวน 143 คน (56.0%) รองลงมาเฉยๆ , ไม่ดำเนินการใดๆ จำนวน 42 คน (16.4%) ขอร้องให้ผู้ที่สูบบุหรี่ใกล้ๆ หยุดสูบบุหรี่จำนวน

25 คน(9.8%) แจ้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนจำนวน 23 คน (9.0%) และดักเตือนผู้ที่สูบบุหรี่ในสถานที่ห้ามสูบบุหรี่จำนวน 22 คน(8.6%)

การแสดงความร่วมมือในการไม่สูบบุหรี่ในสถานีนขนส่ง(สำหรับผู้สูบบุหรี่) ส่วนใหญ่พบว่ายินดีที่จะ

ให้ความร่วมมือจำนวน 34 คน(91.8%) และไม่ยินดีที่จะให้ความร่วมมือจำนวน 3 คน(8.2%)

การแสดงความคิดเห็นในการสูบบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นในการกำหนดให้สถานีขนส่งเป็นเขตปลอดบุหรี่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.10) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าการกำหนดให้สถานีขนส่งเป็นเขตปลอดบุหรี่อยู่ในระดับมากที่สุด(ค่าเฉลี่ย = 4.79) รองลงมาการประชาสัมพันธ์มีผลทำให้ประชาชนว่าสถานีขนส่งเป็นเขตปลอดบุหรี่(ค่าเฉลี่ย =

4.29) การปรับและจับผู้สูบบุหรี่ภายในสถานีขนส่งอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย = 4.27) ความรู้/ความเข้าใจเรื่องเขตปลอดบุหรี่ โดยมีการปรับ 2,000 บาทแก่ผู้ฝ่าฝืน(ค่าเฉลี่ย = 3.78) อยู่ในระดับมากตามลำดับ และความรู้ในเรื่องการจัดสถานที่สาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 อยู่ในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ย=3.36) อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นในการสูบบุหรี่ของประชาชนที่ใช้สถานีขนส่ง จังหวัดเชียงใหม่

ข้อคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
-การกำหนดให้สถานีขนส่งเป็นเขตปลอดบุหรี่	4.79	0.51	มากที่สุด
-การประชาสัมพันธ์มีผลทำให้ประชาชนว่าสถานีขนส่งเป็นเขตปลอดบุหรี่	4.29	0.80	มาก
-การปรับและจับผู้สูบบุหรี่ภายในสถานีขนส่ง	4.27	0.92	มาก
-ความรู้/ความเข้าใจเรื่องเขตปลอดบุหรี่ โดยมีการปรับ 2,000 บาทแก่ผู้ฝ่าฝืน	3.78	0.90	มาก
-ความรู้ในเรื่องการจัดสถานที่สาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535	3.36	1.00	ปานกลาง
โดยภาพรวม	4.10	0.54	มาก

อภิปรายผล

พฤติกรรมการสูบบุหรี่ เป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพทั้งของผู้ที่สูบเองและ ผู้ใกล้ชิดซึ่งการสูบบุหรี่เป็นสาเหตุของการเกิดโรคไม่ติดต่อที่ร้ายแรง เช่น โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ โรคมะเร็งปอด โรคถุงลมปอดโป่งพอง ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยมุ่งเน้นสำรวจพฤติกรรมของประชาชน ประสิทธิภาพของการดำเนินการ และปัญหาเกี่ยวกับผลของการดำเนินการเขตปลอดบุหรี่ ของประชาชนผู้ใช้บริการในสถานีขนส่งและสวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นหลัก จากแนวความคิดเกี่ยวกับ

พฤติกรรมและการรับรู้ ที่ว่าความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมเป็นการแสดงออกของบุคคลมีพื้นฐานมาจากความรู้ และทัศนคติที่แตกต่างกัน ความแตกต่างกันของความรู้และทัศนคติเกิดขึ้นเพราะความแตกต่างในการเปิดรับสื่อ และความแตกต่างในการแปลสารที่ตนได้รับ จึงก่อให้เกิดประสบการณ์สั่งสมที่แตกต่างกันจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลด้วยเช่นกัน ทำให้พบว่าส่วนใหญ่รับทราบว่าเป็นเขตปลอดบุหรี่โดยทราบจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ เอกสารต่าง อินเทอร์เน็ต และเห็นว่าการกำหนดให้สวนสาธารณะและสถานีขนส่ง เป็นเขตปลอด

บุหรีมีประโยชน์ต่อประชาชนผู้มีพักผ่อนและสัญจรไปมา และยินดีให้ความร่วมมือในการไม่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ สอดคล้องกับการศึกษาในเรื่อง การสำรวจการรับรู้ ความพึงพอใจต่อ พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 10 ในเขตเทศบาลจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 350 ราย ส่วนใหญ่รับรู้การออกกฎหมายนี้ ร้อยละ 70.3 และผู้ดำเนินการร้อยละ 74 มีความพึงพอใจที่จะปฏิบัติตามกฎหมายนี้ และการศึกษาเรื่องการรับรู้และการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2545 ภายใต้อ พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ของสถานประกอบการร้านอาหารและภัตตาคารที่มีระบบปรับอากาศในพื้นที่เขต 10⁴ โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการร้านอาหารและภัตตาคารที่มีระบบปรับอากาศในเขตอำเภอเมืองของ 6 จังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน จำนวน 94 แห่ง เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสัมภาษณ์และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าสถานประกอบการร้านอาหารและภัตตาคารที่มีระบบปรับอากาศในพื้นที่เขต 10 มีการปฏิบัติในการจัดเขตปลอดบุหรี่ถูกต้อง ร้อยละ 68.1 มีความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากการได้รับควันบุหรี่ระดับมาก ร้อยละ 60.6 มีการรับรู้เกี่ยวกับประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 10 พ.ศ.2545 ระดับดี ร้อยละ 52.1 โดยพบว่าสถานภาพของผู้ประกอบการ ความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากการได้รับควันบุหรี่ และการรับรู้เกี่ยวกับกระทรวงประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 10 พ.ศ.2545 ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการจัดเขตปลอดบุหรี่ที่ถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในปี พ.ศ.2535 พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 มีผลบังคับใช้ได้กำหนดให้สถานที่สาธารณะต่างๆ จัดเป็นเขตปลอดบุหรี่ โดยได้มีการปรับและขยายสถานที่

ที่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่เพิ่มขึ้น โดยล่าสุดตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข(ฉบับที่ 9 และ 10) ได้กำหนดให้สถานที่ราชการ สำนักงานและที่ทำงานต่างๆ ล็อบบี้ โรงแรม ร้านอาหารปรับอากาศและรถไฟ เป็นเขตปลอดบุหรี่ อย่างไรก็ตาม แม้สถานที่สาธารณะส่วนใหญ่จะถูกกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่แล้ว แต่สังคมไทยในภาพรวมยังไม่ได้ตื่นตัวถึงสิทธิของผู้ไม่สูบบุหรี่ในการที่จะได้รับอากาศบริสุทธิ์ สภาพที่เป็นอยู่คือความหย่อนยานในการปฏิบัติตามกฎหมายของเจ้าของสถานที่สาธารณะ ผู้ที่เข้าไปสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบและเจ้าพนักงานที่ไม่ดูแลการบังคับใช้กฎหมาย ในขณะที่เดียวกันผู้ไม่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ก็ยังไม่ค่อยจะเรียกร้องสิทธิของตัวเองเมื่อมีผู้เข้ามาสูบบุหรี่ในที่ที่ห้ามสูบ ซึ่งคงจะเป็นเพราะวัฒนธรรมไทยที่ค่อนข้างจะมีทำที่อะลุ่มอล่วยต่อนักสูบบุหรี่ที่ขาดจิตสำนึกสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ

ในขณะที่มีข้อสรุปและหลักฐานต่างๆ ที่ระบุอันตรายของควันบุหรี่มือสองที่มีต่อสุขภาพได้มีผู้ที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจตัดสินใจหลายๆ ประเทศส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดเขตปลอดบุหรี่เพิ่มขึ้นในสถานที่สาธารณะ โดยผู้มีได้รับผลประโยชน์จากการจัดเขตปลอดบุหรี่ ก็คือผู้คนที่ส่วนรวมที่ไม่สูบบุหรี่ ที่ไม่ต้องทนรำคาญและได้รับอันตรายจากควันบุหรี่

ข้อเสนอแนะ

1. ควรประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมาย ผู้ดำเนินการในสถานที่สาธารณะ ได้รับรู้และปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการบริโภคยาสูบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสื่อมวลชน(วิทยุ และโทรทัศน์)
2. จัดอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการบริโภคยาสูบแก่เจ้าหน้าที่
3. จัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ เช่น ด้านยานพาหนะ และอุปกรณ์ เช่น กล้องถ่ายภาพ ฯลฯ

4. กำหนดมาตรการและระเบียบปฏิบัติทางการบริหาร
 อย่างเป็นขั้นตอนชัดเจนเมื่อมีการฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในสถานที่
 ราชการ เช่น การว่ากล่าวตักเตือน การตัดเงินเดือน ฯลฯ
 ทั้งนี้ต้อง ไม่ขัดต่อระเบียบบริหารราชการ

5. กำหนดแผนดำเนินการเพื่อลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ในกลุ่ม
 ข้าราชการและลูกจ้าง

6. ให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อควบคุมการ
 บริโภคยาสูบ และคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ตาม
 พ.ร.บ. 2535

7. ควรมีกฎไกให้ผู้ดำเนินการในสถานที่สาธารณะมีส่วน
 ร่วมในการเฝ้าระวัง ไม่ให้มีการฝ่าฝืนสูบบุหรี่ ในสถานที่
 ที่กำหนดเป็นเขตปลอดบุหรี่โดยการออกกฎหมายกำหนด
 หน้าที่ให้ผู้ดำเนินการในสถานที่สาธารณะสอดส่องและว่า
 กล่าวตักเตือนมิให้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในบริเวณที่กำหนดเป็น
 เขตปลอดบุหรี่ หากไม่เชื่อฟังให้แจ้งตำรวจฯ และมีบท
 กำหนดโทษผู้ดำเนินการในสถานที่สาธารณะมีความผิด
 ด้วย หากพบการฝ่าฝืนการสูบบุหรี่ในบริเวณที่กำหนดเป็น
 เขตปลอดบุหรี่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ดำเนินการใน
 สถานที่สาธารณะกวดขัน ไม่ให้มีการสูบบุหรี่ในสถานที่
 ของตนเอง ทั้งนี้ พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่
 พ.ศ. 2535 ไม่มีการระบุให้ผู้ดำเนินการในสถานที่ที่มี
 ความผิดหากพบการ ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะที่
 กำหนดเป็นเขตปลอดบุหรี่ ระบุเพียงให้ผู้ดำเนินการใน
 สถานที่สาธารณะที่กำหนดเป็นเขตปลอดบุหรี่และเขตสูบ
 บุหรี่ตามกฎหมาย

8. ควรมอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่สังกัด
 ราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจดำเนินการเปรียบเทียบปรับ
 กรณีมีการฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ เพื่อให้เกิด
 ความคล่องตัวในการบังคับใช้กฎหมาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเพิ่มจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แล้ว
 สุ่มวิจัยซ้ำอีกครั้ง เพื่อวัดความคงที่ของระดับประสิทธิผล
 และตัวแปรเพื่อยืนยันผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

1. อมรรัตน์ โทธิพรรคและคณะ. แนวทางควบคุมและ
 กำกับการระบาดของยาสูบ. กรุงเทพฯ. ศูนย์วิจัยและ
 จัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.), 2550
2. สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล. ตำราวิชาการสุขภาพการ
 ควบคุมการบริโภคยาสูบ. กรุงเทพฯ. เครือข่ายวิชาชีพ
 สุขภาพเพื่อสังคมไทยปลอดบุหรี่, 2550.
3. นิ่มนวล พรายน้ำและเดชา เจริญมิตร. การสำรวจการ
 รับรู้ ความพึงพอใจ ต่อ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่
 พ.ศ. 2535 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่
 10/2545 ในเขตเทศบาลนครราชสีมา. สำนักงาน
 ป้องกันควบคุมโรคที่ 5 นครราชสีมา, 2546.
4. บุญพา ศิริรัสมิ์ และคณะ. Evaluation of the Thai
 Tobacco Control policy. Asia-Pacific Population
 Journal. 2008.

